

A borneói fakivágás

Készítette: Huri Veronika Lilla

Konzulens: Pausch Piroska

2023.10.22.

Azért választottam ezt a témát, mert ma, amikor mindenhol arra kérnek, hogy legyünk környezettudatosak és védjük az élővilágot, mert már a 24. órában vagyunk és a Föld létezése forog kockán, akkor az emberiség egyszerűen nem engedhet meg magának globális problémákat okozó pusztításokat. Márpedig a Borneón zajló fakivágások nagyon is hatással vannak egész Földünkre. Utána szerettem volna járni, hogy milyen lesz Borneó 2050-ben. Arra próbáltam választ keresni, hogy mi lesz ezután? Mi történik Borneón, ki mit tesz ellene? Az Európában élők ugyanannyit tehetnek, mint akik Ázsiában élnek? Az Amazonas tönkretétele már egy példa volt arra, hogy tanuljunk az okozott károk hatásaiból, és ne kövessük el ugyanezt a hibát. Ez ugyanis több száz évre kihat, és a következő generációk is szenvedni fognak miattunk. Állatok halnak ki, és az sem biztos, hogy a dédunokáink megköszönik azt, amit most csinálunk. Ha ilyen ütemben folytatódik a természet kizsákmányolása, akkor nemcsak Ázsia egyik csodálatos őserdeje tűnik el a térképről, hanem a Föld zöld „tüdeje” is örökre elvész, ami már az egész bolygó életére kihatással lesz.

Ugyanilyen probléma a dél-amerikai esőerdők kivágása is, az Amazonas vidék tönkretétele, amiről már régóta sokkal többet lehetett hallani. Ott már van olyan terület, amit sikerült újraterelíteni. A Földnek ezen a szegletén még mindig fontosabb az olcsó pálmaolaj előállítás, mint az élővilág védelme és fenntartása. Szeretném, ha minél többen hallanának erről a problémáról, hátha így lehet tenni valamit a környezet nagyfokú károsítása ellen. Az irtások óta már nagyon súlyos jelei vannak a pusztításnak, rengeteg őshonos állat és virág tűnik el eddigi élőhelyéről. Hosszú távon pedig egész Földünk jövőjére kihat ez a pusztítás, hiszen itt van a világ „zöld tüdeje”, amely egykor hatalmas kiterjedésű volt és amely nélkül környezeti katasztrófák sora fog a jövőben fellépni.

Borneó a Föld harmadik legnagyobb szigete az Indonéz szigetvilágban. Három ország osztozik rajta: Indonézia, Malajzia és Brunei. Itt volt Ázsia legegységesebb esőerdeje, amelynek nagysága sajnos az iparszerű fakitermelésnek köszönhetően napról napra csökken. A világ trópusi fakitermelésének kb. fele innen származik. A fák helyére pálmaültetvények kerülnek, amelyből olcsó pálmaolaj készül. Ez a nem túl egészséges alapanyag kerül ma nagyon sok termékbe, pl. Magyarországon a péksüteményekbe is, de a kozmetikai ipar is előszeretettel használja. Így érthető, hogy amíg kereslet van erre az olajra, addig nem áll le a fakivágás, sőt a

³ <https://www.erdekesvilag.hu/tag/borneo/> (online) /drasztikusan-csokken-az-orangutanok-szama-az-olajpalma-ultetvenyeknel-megmaradt-erdefoltokban/ (2023.10.27.)

tervek szerint a sziget Indonéz területének nagy részére szeretnék pálmaültetvényt telepíteni, mivel termesztésének magas a hozama.

Borneó esőerdejének már több mint a 90%-a elpusztult az erdőirtás miatt. Az ősfák és a gazdag élővilág a fakitermelés és pálmaolaj üzlet áldozatai lettek.¹ A hatalmas méretű ipari fakitermelés miatt a sziget nagy részén teljesen kipusztult az élővilág, a folyók szennyezettek lettek. Ezekben a térségekben a helyiek gyakran nem jutnak tiszta ivóvízhez sem.¹

Borneó szigetén él Délkelet-Ázsia utolsó ősi vadászó-gyűjtögető életmódot folytató törzse, akik egy egyedülálló nomád életmód letűnt emlékeit és kultúráját őrzik. [...] Az eredetileg 7000 főt számláló törzsből ma már alig 300-an élnek a megtizedelt esőerdőben.¹

2007. február 19-én a WWF több évtizedes munkájának eredményeként Brunei, Indonézia és Malajzia aláírta a „Borneó Szíve Nyilatkozatot” (Heart of Borneo Declaration). Az aláíró felek arra tették ígéretet, hogy megőrzik és fenntarthatóan kezelik a világ egyik legértékesebb élőhelyét, a „Borneó Szívének” nevezett esőerdő megmaradt területeit.¹

A klímaváltozás és a fakitermelés miatt a jövőben a Borneó szigetén élő állatok csaknem fele elveszítheti életterét.² Eddig Borneó volt a Föld egyik állat,- és növényfajokban leggazdagabb helye, ahol ha nem alakítanak ki számukra legalább egy kisebb természetvédelmi területet, számuk rohamosan csökkenni fog. Sokkoló számokkal támasztják alá a szakértők érvelésüket, mert a szomorú statisztika szerint 50 éven belül a fajok akár fele is eltűnhet.

A dél-kelet ázsiai Szumátrán és Borneón csaknem 20 ezer virágos növény, 3 ezer féle fa és 300 ezer állatfaj él. [...] A buja növényzet folyamatosan fogy, óránként 300 futballpályányi esőerdőt pusztítanak ki, hogy helyébe pálmaerdőket ültessenek, amelyből a pálmaolajat nyerik.² Az ültetvényeken az állatoknak már nincs mit enniük, de a megszokott élőhelyükre még mindig visszatérnek. Itt viszont nemcsak balesetek érik őket, hanem az itt dolgozók el is pusztítják az emberszabású majmokat, akiket a kihálás veszélye fenyeget. Napi 6-12 orangután pusztul el. Tizenöt év alatt 30 százalékkal csökkent az orangutánok száma a kelet-malajziai Sabah állam olajpálma-ültetvényein megmaradt erdőfoltok területén – figyelmeztetett a Természetvédelmi Világalap.³ Az orangutánok Borneó őserdőiben és a teljes területével Indonéziában található Szumátra szigetén őshonosak. 2019-ben májusban a hím, novemberben pedig az utolsó nőstény szumátrai rinocérosz is kihalt Borneó szigetén, igaz ő már 25 éves volt és rákos. Veszélyeztetett

³ <https://www.erdekesvilag.hu/tag/borneo/> (online) /drasztikusan-csokken-az-orangutanok-szama-az-olajpalm-ultetvenyeknel-megmaradt-erdofoltokban/ (2023.10.27.)

állatfaj még a borneói nagyorrú majom, aki a lápvidékeken él Borneón, de mivel életterre szűkül és ő fogságban elpusztul, így egyedeinek száma folyamatosan csökken.

Szintén nagy veszélyben van a mára már csak 1500 egyedből álló borneói törpe elefánt, amely az orvadászat, valamint szintén az erdőirtások miatt is pusztul. Érdekesség, hogy Borneón található a világ legdrágább orchidea fajtája, a „Rothschild papucs”, amit csak a feketepiacon lehet megvásárolni. Évtizedenként egyszer virágzik, így nemcsak ritka, hanem szokatlan is. Malajzia a világ második legnagyobb pálmaolaj-termelője – Indonézia után – és Sabahban folyik a legnagyobb termelés.³ Az itt létesített pálmaolaj üzemek szennyezik a talajt és a folyókat. Sajnos más káros hatások is érik az esőerdőket. Felégetésükkor is sok növény és állat elpusztul, a légkörbe mérgező anyagok kerülnek.

Az elektromos energia és hőtermelés káros hatásai után az erdőirtás áll az üvegházhatást okozó tevékenységek közül a második helyen. Ez természetesen nemcsak helyi probléma, az egész bolygónkra kihat. Én ugyanúgy, mint a legtöbb ember, eddig erről a problémáról nagyon keveset hallottam. Ezért fontos, hogy minél több emberhez jusson el az információ az esőerdők pusztulásáról és a pálmaolaj káros hatásairól.

Borneó szigetén sajnos nem tesznek a hatóságok semmit a fakivágások ellen, hiszen a pálmaolaj üzletág a sziget fő bevételi forrása és amíg nekik jövedelmező a termelés, addig nem foglalkoznak az erdőirtás jövőbeni hatásaival. Nekik az az érdekük, hogy minél több bevételük legyen. Ráadásul az ott élő egyszerű emberek fel sem tudják fogni azt, hogy mekkora pusztítást végeznek. Csak nemzetközi szervezetek határozott fellépésével lehet megállítani ezt a folyamatot, ezért is jó, hogy a WWF segítségével sikerült az említett nyilatkozatot aláíratni velük. Remélhetőleg hatékonyan ellenőrzik ennek betartását is és elindulhat az esőerdők nagyobb ütemű újratelepítése.

³ <https://www.erdekesvilag.hu/tag/borneo/> (online) /drasztikusan-csokken-az-orangutanok-szama-az-olajpalma-ultetvenyeknel-megmaradt-erdefoltokban/ (2023.10.27.)

Szerencsére egyre többen ismerik fel a pálmaolaj egészségre káros hatását, mivel finomított formában árulják és használják fel. A feldolgozási technológia során transzzsírok szabadulhatnak fel, amelyek károsak szervezetünkre, szív- és érrendszeri problémákat okoz. A tudatosabb vásárlók már megnézik a boltban a termék összetevőit. Én annyit tudok tenni, hogy megnézem, van-e abban az árucikkben pálmaolaj, amit meg szeretnék venni. Ha van benne, akkor azt nagy valószínűséggel Borneón állították elő. És mivel már tudom, hogy mi ennek az előállításnak az ára, hol és hogyan készül és mennyi állatnak és növénynek kellett ehhez elpusztulnia, én biztosan visszateszem a polcra. Természetesen barátaim, ismerőseim figyelmét is fel fogom erre a jövőben hívni. A tudatos vásárlót nem tudják olcsó reklámokkal meggyőzni.

Ha minél többen odafigyelnek az árucikkek összetevőire és származására, főleg ha minél több emberhez eljut, hogy milyen áron kerülnek a polcokra ezek a rosszabb minőségű alapanyagokból készült fogyasztási cikkek, akkor talán még nem késő megmenteni a Föld egyik „tüdejét”. Sajnos az ipar számára kedvező a termékek minél olcsóbb anyagokból történő előállítása, így az ipar nem fog leállni vagy átállni más alapanyag használatára. Jelenleg a pálmaolaj a legolcsóbb a piacon. Ezért nekünk, vásárlóknak, a fő fogyasztóknak kell ellene tennünk. A legtöbbet azzal érhetjük el, hogy nem vásároljuk meg ezeket a termékeket. De ha ismerőseink figyelmét is felhívjuk erre, akkor még nagyobb hatást tudunk elérni azért, hogy talán a jövőben leálljanak az esőerdők helyén létesült gyárak és újra visszahódíthassa birodalmát a csodálatos esőerdő.

Forrásjegyzék

Fazakas Virág: Minden idők legnagyobb erdőirtása Borneó szigetén –pálmaolajért.
<https://impresmagazin.hu/minden-idok-legnagyobb-erdoirtasa-borneo-szigeten/> (online)
2023.03.28. (2023.10.20.)

Greenfo / MTI: A borneói állatfajok fele eltűnhet. <https://greenfo.hu/cimke/borneo/> (online)
2015.01.23. (2023.10.24.)

<https://www.erdekesvilag.hu/tag/borneo/> (online) /drasztikusan-csokken-az-orangutanok-szama-az-olajpalma-ultetvenyeknel-megmaradt-erdofoltokban/ (2023.10.27.)